

FISKÅ FÔRUM

Nr 2 - 2017

KRAFTFÔR MED MAXAMMONBYGG:

For økt tilvekst og renere okser

KNALLTALL FOR KYLINGPRODUSENTER

TID FOR BEITE:

Nye veier til melkeroboten

Fiskå Mølle

Leder

Gode Bonde!

Den norske forbrukeren er svært opptatt av, og positiv til, norske produkter basert på norske råvarer. Det er det flere grunner til. Mattrygghet, miljøvennlighet og et ønske om å støtte norsk landbruk er trolig hovedgrunnene til forbrukerens preferanse for norsk mat. Norsk landbruk er salmonellafri, vi bruker ikke råvarer basert på GMO, vi har høy standard for dyrevelferd og lavt antibiotika-forbruk. Norsk mat oppleves som trygg mat.

I norsk kraftfôr er det tradisjonelt brukt en varierende andel importråvarer. Grovt sett kan vi dele importen i to. Proteinråvarer hvor soya har vært den dominerende råvaren og suppleringsimport av korn når norsk kornproduksjon ikke er tilstrekkelig til å dekke behovet for korn til norsk fôrproduksjon. Utviklingen av mer intensive kraftfôr-varianter har imidlertid redusert andelen korn til alle dyregrupper, og i år med stor kornproduksjon vil en møte utfordringer med å bruke opp hele den norske kornproduksjonen.

Høsten 2015 startet vi det spennende prosjektet med maxammonbehandling av bygg. Etter å ha omsatt maxammonbehandlet bygg som fôrmiddel til bruk i bl.a. fullfôr, er tiden nå inne for å tilsette maxammonbehandlet bygg i ordinært kraftfôr. Nylig lanserte Fiskå Mølle derfor TopBull MAX. Dette muliggjør en langt høyere andel bygg i fôret enn tidligere. Innovativ teknologi har åpnet for en ny generasjon norsk kraftfôr som gir muligheter for høyere andel norske råvarer og minimal andel import-råvarer.

Med solid satsing på produktutvikling har vi med TopBull MAX kommet et langt skritt videre i å erstatte importert protein med norske råvarer.

Du finner mer informasjon om TopBull MAX på side 28. God lesing!

Leif Kåre Gjerde
Daglig leder, Fiskå Mølle

INNHold

Tid for beite:
Nye veier til melkeroboten 6

Ensileringsmidler
-kun en annen utgiftspost? 12

Haldbare suger - suggefôr
i staden for slaktegrisfôr til
rekrutteringsdyr 18

Knalltall for
kyllingprodusenter 22

NYHEIT: Kraftfôr med
Maxammonbygg 28

MEDVIRKENDE

UTGITT AV
Fiskå Mølle

DESIGN
Creobox/Astri Totland

FOTO
Thomas Søyland
Kjell-Rune Vik
Traktor
Addcon

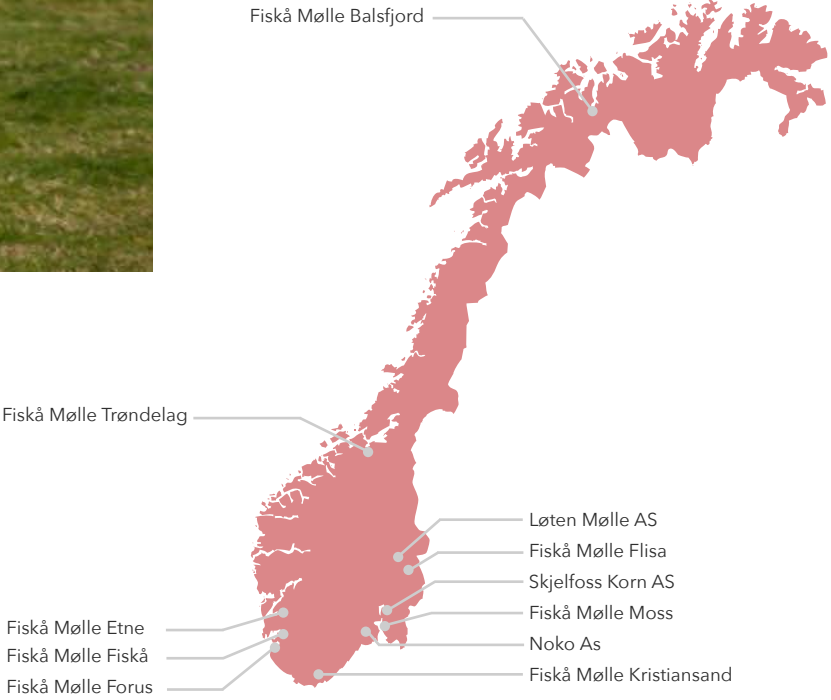
TRYKK
Kai Hansen Trykkeri

TEKST
Kjell-Rune Vik
Wolfgang Dohrn
Marcus Søyland
Elisabeth Hodne Neverli
Maren Nordbø

CREO BOX

IDÉ, KONSEPT OG INNHOLD
Creobox AS
www.creobox.no

Som Norges største private aktør har vi produksjon og leveranse over hele landet. Du finner oss på en rekke steder:

KONTAKTPERSONER I FISKÅ MØLLE

Leif Kåre Gjerde, Daglig leder | Mob. 982 61 251 | leif.kare.gjerde@fiska.no
Sigurd Norland, Salgsleder | Mob. 982 61 260 | sigurd.norland@fiska.no
Eirik Ur, Selger | Mob. 982 61 263 | eirik.ur@fiska.no
Oddbjørn Lobekk, Plantekultursjef | Mob. 982 61 255 | olobekk@fiska.no
Geir Atle Iversen, Transportleder | Mob. 482 59 496 | geir.atle.iversen@fiska.no
Tommy Nordbø, Produktsjef kraftfôr | Mob. 416 30 115 | tommy.nordbo@fiska.no
Kjell-Rune Vik, Produktsjef drøvtyggarfôr | Mob. 982 61 270 | kjell-rune.vik@fiska.no
Leif Malvin Eggebø, Rådgiver drøvtygger | Mob. 982 61 261 | leif.malvin@fiska.no
Maren Bjorland, Rådgiver drøvtygger | Mob. 982 61 275 | maren.bjorland@fiska.no
Arnulf Fjermedal, Fagansvar svin- og fjørfe | Mob. 905 45 406 | arnulf.fjermedal@fiska.no
Armando José Oropeza Delgado, Rådgiver Svin / Veterinær | Mob. 940 32 920 | armando@fiska.no
Tone Runhild O. Skadsem, Rådgiver svin / Veterinær | Mob. 915 50 159 | tone_runhild@hotmail.com
Elisabeth Hodne Neverli, Rådgiver svin | Mob. 982 61 273 | elisabeth.neverli@fiska.no
Stig L. Voster, Rådgiver egg | Mob. 982 61 277 | stig.voster@fiska.no
Marcus Søyland, Optimerer og rådgiver kylling | Mob. 988 26 717 | marcus.soyland@fiska.no

KONTAKTPERSONER

Jan Ove Hafstad, Kundekontakt Vest-Norge, Førde | Mob. 915 77 976 | johafstad@hotmail.com
Frank Arntsen, Kundekontakt Trøndelag | Mob. 995 35 026 | frank.arntsen@fiska.no
Audun Økland, Kundekontakt Etne | Mob. 952 25 012 | audun.okland@fiska.no
Kari Borg, Kraftfôrkonsulent Flisa | Mob. 979 91 710 | kari@flisamolle.no
Glenn Snellingen, Kundekontakt Moss | Mob. 905 19 101 | glenn.snellingen@fiska.no
Arvid Bratlie, Daglig leder Løten | Mob. 480 73 007 | adm1@loten-molle.no
Kim-Reidar Martinsen, Kundekontakt Skjelfoss Korn | Mob. 905 47 565 | kim@skjelfoss-korn.no
Olaf Holm, Kundekontakt Noko Kvelde | Mob. 957 01 270 | olaf.holm@kveldemel.no

www.fiska.no | post@fiska.no | Tlf. 51 74 33 00

LAGRE OG FORHANDLERE

Rangert geografisk; nord til sør

- Andøy: Lager Risøyhamn. Tlf. 76 11 53 90
- Harstad: Andreas Lund. Tlf. 77 07 70 56
- Vestvågøy: Lager Stamsund. Tlf. 76 05 40 82
- Steigen: Ålstadøya Førsentral. Tlf. 75 77 75 60
- Rødøy: Lager Vågaholmen. Tlf. 75 09 89 00
- Nesna: Lager Saura. Tlf. 976 66 910
- Leirfjord: Sigurd Hoff Kraftfôr. Tlf. 952 02 805
- Finneidfjord: Lager Finneidfjord. Tlf. 901 83 472
- Gjemnes: Høgset Terminalen AS. Tlf. 71 29 48 00
- Gloppen: Fiskå Mølle, Sandane. Tlf. 977 82 547
- Førde: Maskinsenteret AS. Tlf. 57 83 70 90
- Førde: Jan Ove Hafstad, Tlf. 915 77 976
- Gaular: MM Øvrebo Tlf. 57 71 72 04
- Sogndal: Maskinsenteret AS. Tlf. 57 67 16 22
- Vindafjord: Magnus Sørhus Landhandel, Vats. Tlf. 52 76 51 06
- Karmøy: Hagia Karmøy. Tlf. 52 84 67 88
- Egersund: HE Seglem. Tlf. 51 46 39 00
- Kvinesdal: Norfloor. Tlf. 45 26 92 90
- Hægebostad: Birkeland Handelslag. Tlf. 38 34 87 55
- Audnedal: Byremo Landhandel. Tlf. 38 28 01 93
- Audnedal, Konsmo: Simon Valand. Tlf. 38 28 16 05
- Marnardal: A.G. Vigemyr AS. Tlf. 38 28 75 11
- Evje: Maskinsalg AS. Tlf. 37 93 00 89
- Vennesla: Maskinsalg AS, Hægeland. Tlf. 38 15 33 68
- Lyngdal: Traktor AS. Tlf. 38 34 51 03
- Arendal: Stoa Maskin. Tlf. 37 00 53 60

ANLEGG OG KONTORER

Fiskå Mølle Balsfjord | Tlf. 922 24 319
Fiska Mølle Trøndelag | Tlf. 73 85 90 60
Fiskå Mølle Etne | Tlf. 53 77 13 77
Fiskå Mølle, Fiskå | Tlf. 51 74 33 00
Fiskå Mølle Forus | Tlf. 51 44 42 50
Løten Mølle | Tlf. 62 50 89 89
Fiskå Mølle Flisa | Tlf. 62 95 54 44
Fiskå Mølle Moss | Tlf. 69 20 47 70
Skjelfoss Korn | Tlf. 69 92 01 50
Fiskå Mølle Kristiansand | Tlf. 38 12 77 50
NOKO AS | Tlf. 33 18 98 00

BLI MED PÅ FAGKVELD

Du er invitert til fagmøte om nye TopBull MAX ved Fiskå Mølle Forus.

Hold av datoen:
23. mai kl. 19.00.

Adresse:
Oddahagen 36
4033 Stavanger

Fullt program kommer på www.fiska.no og vår Facebook-side. Du kan også lese mer om nyheten TopBull MAX på side 28.

Ta med en kollega og meld deg på.

Kontakt selger Eirik Ur
Tlf: 982 61 251
E-post: eirik.ur@fiska.no

RULLER MOT VIDERE VEKST

-Vi fortsetter oppgraderingen med to nye Scania bulkbiler, sier salgssjef Sigurd Norland i Fiskå Mølle. Ved årsskiftet ble bilparken på Fiskå fornyet med to nye Scania. Nå står ytterligere to bulkbiler klare med fulle kraftfôrtanker ved hovedanlegget.

-Det er viktig for oss å møte veksten i markedet med toppmoderne utstyr, sier Norland, som forventer å øke kapasiteten med 10-12 prosent i 2017.

Velg riktig rundballeplast

Fiskå Mølle har i en årrekke forhandlet rundballeplast av topp, tysk kvalitet. Ultra Pro stretch har ekstremt god rive- og bruddstyrke. Den kan brukes til både rundballer og firkantballer og gir ingen teleskopering ved høy temperatur.

I år tar vi også inn Unterland Extra Plus fra en av Europas ledende plastleverandører i Østerrike. Dette er en blåst plast med maksimal beskyttelse mot vanninntrenging og enkel håndtering.

Ved spørsmål om valg av rundballeplast kontakt:

Oddbjørn Lobekk
Tlf: 982 61 255
E-post: olobekk@fiska.no

Eirik Ur
Mob: 982 61 263
E-post: eirik.ur@fiska.no

God melkeytelse *over hele landet*

29 kunder spredd over hele landet havnet på listene over de høyest ytende besetninger i 2016.

Vi er ydmyke over at så mange av Norges mest effektive bønder handlet kraftfôr hos Fiskå Mølle.

**På de 3 listene har våre kunder
1 Gull og 2 Sølv!**

KONTAKT

Fiskå	Tlf. 51 74 33 00
Etna	Tlf. 53 77 13 77
Flisa	Tlf. 62 95 54 44
Trøndelag	Tlf. 73 85 90 60
Løten Mølle	Tlf. 62 50 89 89

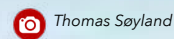

NORGES BESTE MELKEYTELSE

Slutt med lokking av kyr til mjølkeroboten:

HUNDEN JAGAR KYRNE INN FRÅ BEITE 3 GONGAR DAGLEG

Frode Lynum går nye vegar for å få kyrne inn til mjølking: Han slepp sauehunden etter dei, som jagar dei kontrollert og roleg inn for å bli mjølka. Han trur likevel ikkje beiting av kyr er lønsamt. Men fordi den fysiske forma blir betre, og at samfunnet krev det, meiner han likevel at alle kyr og kviger må ut.

>>

Frode Lynum frå Skogn i Nord-Trøndelag har trona på toppen av lista over dei mest høgytande besetningane i Norge* 4 år på rad.

Fiskå Mølle besøker familien Lynum ein solskinsdag i slutten av juli 2016. På tunet har kona Randi diska opp med kaffi og is medan praten går. Dottera Kirsten med den 7 månader gamle sonen Petter er også med oss.

Skiftebeiting og fullför

Denne dagen er alle mjølkekyrne ute på beite. No midt i beiteperioden er kyrne ute frå kl. 7 om morgonen til 12 om kvelden. Det er 3 skift-er på garden, til saman 80-90 mål. Beitepussar køyrast systematisk på det gamle skiftet etter flytting til nytt skifte.

Overgjødslar de på nytt med mineralgjødssel mellom kvar beiteperiode? vil vi vite.

-Nei, beita blir som regel kraftige nok, seier Frode. Blir det litt knapt med beite, så avgren-sar vi heller tida dei er ute på beite til situa-sjonen betrar seg. Omvendt så kan vi også auke beitetida ved behov.

For kyrne tilbydast fullför* inne på førbrettet heile døgnet i tillegg til beitet. Kyrne kan gå inn og ut som dei vil. Men det varierer veldig kor mykje fullför dei et inne når dei har tilgang på beite ute. Vêret og beitekvaliteten spelar i stor grad inn her. *)Fullføret består av surför av 1. slått, Melketopp Høg, brød, høy evt. snitta halm og vitamin/mineraltilskotet «Premium KornKross»

Robot og mjølkefrekvens

Korleis er det med mjølkefrekvensen i roboten i beitetida?

-Den går ned! slår Frode fast. Det er ei viktig problemstilling som er veldig avhengig av vilkåra. Er beitet på skiftet like ved, så kjem kyrne hyppigare inn når beitekvaliteten er sva-kare eller redusert, eller om vêret er for varmt eller vått. Då påverkast ikkje ytinga så mykje. Men skjer beitinga på skifta lenger vekke, så er vi prisgitt både beite og vêrforholda. No når beita er gode og vêret er godt, så blir mjølke-frekvensen låg for gjennomsnittskua. I alle fall om ein ikkje set inn tiltak.

- Men når dei først er komne inn, så er det in-gen kyr som slepp tilbake til beitet utan at dei er nymjølka, det sørger «Smartgate-en» for (ein elektronisk styrt port styrt via mjølkeroboten der ein har automatisk individuell kontroll med kva dyr som slepp ut eller ikkje, red.anm.). -Så vegen tilbake til beitet er gjennom mjølke-ro-boten, smiler Kirsten.

Men kva er eigentleg lokkemiddelet tilbake til mjølkeroboten når beitet og vêret er bra eller avstanden er litt lenger?

-Det er det Border collien vår «Laika» som sørg-er for, gliser Frode. Så det er ingen lokking, det er jaging, seier han og ler.

Framfor å bruke masse tid på å jage 2 gongar dagleg har familien Lynum nyleg begynt å bruke ein godt trensa sauehund til å gjere job-ben. Og det er så tidsbesparande at det skjer heile 3 gongar per dag. I alle fall no når beitet er så bra.

-Akkurat no jagar vi dei inn i 12-tida, i 17-tida og litt før midnatt, fortel han til ein lettare for-bausa Fiskå-gjeng!

Vi får snart sjå dette i praksis. Frode tek med seg Laika og går bort til innhegninga like ved, der 80 Holsteinkyr beitar. Fleire ligg i sola og

tygg drøv. Vi ser tydeleg at når kyrne ser Frode med hunden så veit dei at no skal dei inn. Det er ingen vits i å protestere, ser det ut til, for hunden er på hogget og jagar fram og tilbake. Alle 80 kyrne reiser seg og vender omtrent sam-tidig mot fjøset. Ingen prøver å stikke av, men går roleg og nærast i slutta orden til oppsam-lingsarealet og vidare inn for å ete fullför eller bli mjølka. Det er eit imponerende syn av effek-tivitet og orden!

-Ja, det er ei veldig god hjelp med hunden, seier mjølkebonden fornøgd.

-Før vi begynte med jaging prøvde vi forskjellige ting, fortel Kirsten. Ein gong prøvde vi å lok-ke med å berre tilby vatn inne i fjøset. Men det fungerte ikkje, for alle skulle jo drikke samtidig. Tida utan vatn blei for lang. Då blei det kaos.

Frode skundar seg å legge til at utan vatn så blir det ikkje mjølk!

Frode og Kirsten fortel at på inneføring drikk kyrne oftast vatn etter mjølking. Drikkekaret står nemleg like etter mjølkero-boten og brukast alltid etter mjølking på veg inn til liggebåsane att. Men i beiteperioden så skillast jo kyrne ut etter mjølking, og då får dei vatn utanfor fjøsdøra med det same dei kjem ut. Der stoppar dei alltid og drikk, seier Kirsten. Dessutan har dei vatn på sjølve beitet, samt vatn ved oppsamlingsarealet før dei går inn i fjøset.

-Dersom det har gått ein 8-9 timar i normalt vêr utan at kyrne har blitt jaga inn, så ser vi jo at mange kyr faktisk vender tilbake til fjøset for å bli mjølka, poengterer Kirsten. Men det gjeld jo ikkje alle. Nokon er late, og talet slike aukar i varmt vêr og med aukande avstand til fjøset. Dermed må vi hente kyrne inn. Og med Laika er jobben gjort på under 10 minutt.

Kyrne har aktivitetssensorar

I halsbandet har kyrne på seg ei «multibrikke» med ulike sensorar. Den eine sensoren malar drøvtyggingsaktiviteten, den andre malar aktiviteten til sjølve dyret. Aktivitetssensorane er spesielt nyttige i beiteperioden. All

aktiviteten loggast fortløpande per dyr, og kan studerast på PC'en som er kopla til Lely-roboten. Rekkevidda til det trådlause systemet er 500 meter, så data strøymer inn også når kyrne er ute på beite. På denne måten kan Lynum betre kontrollere om enkeltkyrne får nok fiber i rasjonen. I ei besetning på 80 kyr er det naturlegvis vanskeleg å vurdere gjødselkonsistensen til kvart enkelt dyr.

Dei har no i ein periode teke inn 2% høyr i fullføret. Samanlikna med å ikkje gje noko strukturfôr så merka dei stor skilnad på drøvtygginga. Fett-% i mjølka har no stabilisert seg kanskje 1-2 tideler høgare oppe.

-Akkurat no i beiteperioden hadde det kanskje vore betre å erstatte høyr med snitta halm? undrast den erfarne mjølkebonden. Det er jo endå meir fiber i halmen, men mindre energi, resonnerer han... Refleksjonane er nok typiske for denne bedrifta, og det er nok slike kritiske vurderingar samt stor endringsvilje som løfter dei opp og fram, trur underteikna.

Frode fortel at drøvtyggingssensoren også er nyttig i samband med brunst. Då går drøvtyg-

ginga tydeleg ned. Samtidig så viser aktivitets-sensoren auke. Du er dermed endå tryggare på å fastslå brunst på kyrne då.

Tilvenjing til beite

-Vi slepper kyrne på beite vanlegvis i siste halvdel av mai, seier Frode.

Korleis venjer de kyrne til beitegras?

-Vi har dei ute i veldig kort tid i starten, kanskje berre 2-3 timar dei første dagane. Så aukar vi på gradvis etter kvart. Beitetilgangen får etter kvart betydning og kor lenge dei er ute om gongen.

Effekt av sommarvarme på mjølkeytinga

Frode og Randi fortel om korleis dei opplevde den sterke og langvarige varmen sommaren 2014. Då var det 30 grader i fleire dagar, og nesten vindstilt.

-Då var det krise, for kyrne stupte jo i mjølk, minnest Frode og rynkar på nasa. -Enten stod kyrne inne i fjøset, eller så stod dei i skuggen av fjøset eller så låg dei ute på beitet og verken åt eller drakk!

-Det var ikkje behageleg for verken folk eller dyr med så stillestående varm luft, fortel Randi. -Så i etterkant av den sommaren har vi investert i meir viftekapasitet i fjøset, så no er det mykje meir luft som passerer og det blir meir behageleg for dyra.

Beite og regnvêr

Kirsten fortel at når det blir skikkeleg regnver, så slepp dei ikkje kyrne ut. For då trampar dei berre ned beitet, og beiteopptaket blir lågt. Så då blir det i staden tradisjonell inneføring inntil forholda igjen blir gode. I slutten av juli kunne familien gle seg over at kyrne hittil berre var heldt inne i ½ dag. Sommaren har vore tørr og fin – rett og slett i tørraste laget, meiner Frode.

Beitedrift kontra lønsemd

Er det lønsamt å ha kyrne på beite? vil vi vite. Frode tenker seg om, for han svarar langsamt: Frå å ha ei heilt stabil inneføring til å sleppe kyrne ut på ferskt beitegras er ei stor forandring. Det er ingen tvil om at beitinga er negativ for mjølkeytinga. Så isolert sett lønner det seg ikkje å ha dyra på beite. Men dette nyttar det ikkje å rekne på, for det blir for komplisert.

For kyrne får ein positiv helseeffekt, det er det ingen tvil om. Dei blir i betre fysisk form.

Er det beinhelsa du tenkjer på?

-Nei, beinhelsa er eg jammen usikker på, for det er om sommaren vi har flest kyr som haltar! Far og dotter viser til 2-3 kyr som haltar no, kontra ingen i vinter.

- Eg trur det er ein positiv helseeffekt likevel, men det er klart at det skal noko til at det løner seg når det blir såpass mykje mindre mjølk per dag! Men eg synes at når ein har mjølkekyr, så skal dei ut på beite. Også av politiske grunnar. Det er viktig at resten av samfunnet ser at det finst kyr i det vakre kulturlandskapet vårt.

-Men, supplerer Kirsten, det er ikkje sikkert dei hadde mjølka så mykje meir om dei ikkje var på beite heller, for det blir jo veldig varmt inne på solrike dagar uansett, og då er jo problemstillinga den same...

-De har jo tidlegare i år hatt ei snitt mjølkeyting 40-42 liter per dag. Kva ligg denne på no i slutten av juli?

-Akkurat no ligg den på 39 liter, opplyser Kirsten. Men kyrne var nede i 37,5 liter i mai/juni. -Utfordringa er at det blir for ujamne forhold når ein har beitedrift. Beitekvaliteten og tilgangen varierer, vêret varierer og dermed får du variable og litt svakare resultat, seier Frode. Og legg til at det er mest krevjande i første del av beitesesongen. Då er graskvaliteten og -kvan-titeten så høg at resultatata påverkast meir.

-Men vi har også alle ungdyra ute på beite, og det er klart at når kvigene er vane til å vere ute, og dei kalvar på beite, så er det utvilsamt positivt for både helse og trivsel, hevdar mjølkebonden med Norges mest høgtytande stor-besetning.

Kalvar og kviger på beite

Alle kalvar over 3-4 månader får kome ut på beite. Så dei fleste kyr har 2 lange beitesomrar før dei får første kalven. Etter første beiteseongen som kalv blir alle snyltarbehandla.

-Det å ha alle kvigene ute på beite er garantert lønsamt, slår Frode fast. ||

Ensileringsmidler

– kun en annen utgiftspost?

Wolfgang Dohrn, NLR Nordland

Addcon

Kompleks mikrobiell aktivitet bidrar i ensileringsprosessen av grovfôr. Kunsten er å legge forholdene til rette for at de rette bakteriene etablerer seg. Kvaliteten til et ferdig surfôr vil imidlertid neppe bli bedre enn grasen som blir høstet, men rask innhøsting, godt press og bruk av ensileringsmiddel ligger til grunn for et godt resultat.

I innleggingsfasen av gras vil under lufttette forhold forskjellige mikroorganismer produsere organiske syrer som mjølkesyre, eddiksyre, smørsyre eller propionsyre. Disse mikroorganismene bruker plantesukker som sin energikilde og vil så lenge ete på det til bakteriestammene har stabilisert seg. Mjølkesyrebakterier skal være dominerende. Hastigheten på denne fremveksten er sterkt knyttet til produksjon av mjølkesyre og nedgang i pH. I den stabile fasen foregår det lite, forutsatt at rundballen er tett og lufta blir stengt ut. Gjærsoppen går over i dvale.

pH er et godt mål for kvaliteten fordi de ulike reaksjoner i surfôrmassen er sterk avhengig av pH. pH-toleransen for smørsyrebakterier er best ved pH på 6 – 7 og aktiviteten stopper opp

ved pH på 4,2. Mjølkesyrebakterier trives best ved en pH på litt under 6 og ned til 3,0. For å tilfredsstille kravet til god surfôrskvalitet skal pH være litt under 4,2 for å hindre produksjonen av smørsyre.

Økt andel av sukker gir økt fôropptak, mens fôropptaket går ned ved økning i totalmengden av organiske syrer og høyt innhold av ammoniakk. Dette har gitt utgangspunkt for opptaksindeksen som brukes for beregning av fôropptak i NorFor – systemet, brukt i fôringsplanlegging hos TINE. Sukker vil også bidra til en økt fettprosent i mjølka.

Maursyrebaserte midler er mest effektive til å hindre feilgjæring og begrense gjæringsintensiteten i fuktig surfôr. Syrebaserte midler med en andel av propionsyre hemmer uønsket sopppoppløsting. KofaSil produktene består av kjemiske stoffer som hemmer gjæringen generelt og vekst av uønskede bakterier (clostridier og listeria) spesielt. Tilsetning av kulturer med mjølkesyrebakterier stimulerer en sterk mjølkesyre-gjæring og reduserer med dette nedbrytingen av protein.

Maursyrebaserte produkter ved vått fôr

I vått fôr (TS% <30) skal man nøytralisere problemskaperne, som smørsyrebakterier og enterobakterier.

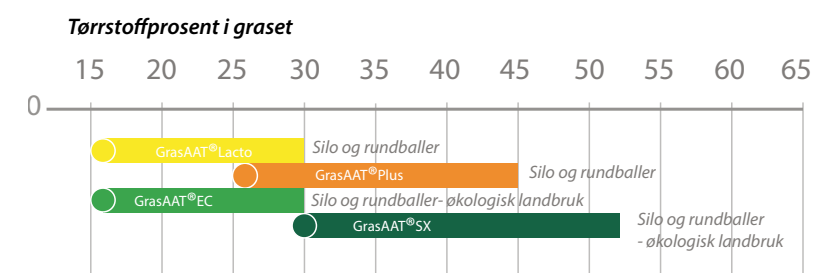
Ved bruk av maursyresyrebaserte ensileringsmidler drepes grasen, senkes pH umiddelbart, sukkeret og proteinet blir konserveret og det foregår en restriktiv gjæring, hvor mjølkesyren blir den dominerende. Rett bruk av de midlene gir et sikkert resultat på surfôrskvaliteten. Dette anbefales til bruk med intensiv husdyrproduksjon som ønsker høyt surfôropptak.

Ved bruk av biologiske midler som baserer seg på mjølkesyreproduserende bakterier vil det foregå en forsinket pH-senkning, der det er plass for oppblomstring av mange uønska bakteriestammer som produserer organiske syrer. Surfôret får til slutt en uheldig sterk og ubalansert gjæring og sukkerinnholdet i fôret er minimalt. Brukervennlighet, et stabilt gjæringsprodukt og en rimelig innkjøpspris er faktorer som er utslagsgivende for kjøp av disse.

>>

VI LEVERER - DU ENSILERER

ADDCON

Det er viktig å bevare sukker i massen, men rett mengde totale syrer har mer å si for smaken og for fôropptaket, enn innhold av sukker.

Mer fleksibilitet ved høyt tørrstoffinnhold

Ved TS% over 40 handler det mindre om å hemme gjæringen, men mer om å forebygge mot muggsopp og gjærsopp. Tørt gras er mer vanskelig å komprimere og muggsoppen vil ha det enklere for å etablere seg. Dette er særlig et problem ved lufttilgang i silomassen. Derfor vil mugghemmende midler være anbefalt. KofaSil produkter, forskjellige bakteriepreparater og propionsyrebaserte ensileringsmidler er anbefalt. Bruk av maursyrebaserte produkter vil ved denne TS% ha lite hensikt.

Tørrstoffprosent i gras bestemmer valg av ensileringsmiddel

Forskjellige høstelinjer gir forskjellig TS% i graset som skal ensileres. Utviklingen i mekaniseringen har ført at direktehøsting av gras med slagghøster har gått sterkt tilbake i de

senere årene, mens to trinns høsting har blitt dominerende i landet.

Ved direktehøsting er TS% i gras til vanlig oppunder 20, ved tørt vær i forkant noe høyere. Ved to trinns høsting blir graset lagt i streng og fortørkes før det plukkes opp til lagring i plast eller silo. Forventet TS% varierer mellom 20 og 40. Bruk av gressriver har blitt et veldig synlig bilde under grashøsting. Gras, lagt i breistreng med etterfølgende bruk av diverse gressriver skyter fart i fortørkingsprosessen, før det plukkes opp til lagring. Forventet tørrstoffprosent varierer mellom 25 og 60.

Alle tre høstelinjer forutsetter gode høsterutiner for å unngå innblanding av jordpartikler. Dette gjelder særlig for horisontalt rotordrevne gressriver.

Resultat uten bruk av ensileringsmiddel

Det skal være klart at man kan lykkes med å lage et godt surfôr uten bruk av ensileringsmid-

ler. I det tilfelle legger gode slåtte – og høsterutiner og et våkent øye til rette for at naturen går sin gang under ensileringsprosessen.

Først og fremst vil høy stubbehøyde minske innblanding av jord – og gjødelpartikler, som er fulle med uønska bakterier. Varmgang av grasmassen under innlegging kan føre til mye fôrsvinn og bør unngås. Dette betyr i praksis rask innlegging i siloen, tildekking, bruk av "topp-dressing med syre", vending/lufting av tette grasstrenger. Lufttett pressing av silomassen kan oppnås gjennom fin kutting av gras, variabel kammerpresser og anbefalte dekkmaterialer i plan/tårnsiloen.

Hvordan finner man rett TS%?

Når det begynner å knase i graset, er tørrstoffinnholdet ca. 30 %. Hvis du greier å vri ut dråper av helt gras, kan du regne med ca. 25 % tørrstoff.

>>

- FOR ET OPTIMALT GROVFÔR

FÔRSIL OG FÔRSIL PLUS

- ensileringsmiddel fra Fiskå Mølle

Sikre kvalitet på grovfôret

Riktig bruk av ensileringsmidler gir grovfôr med høy kvalitet i direkte høsta og fortørka gras.

Nå får du gode priser hos alle våre forhandlere.

* Doseringen: 3-5 L/ tonn gras (laveste dosering under gode forhold)

MED FÔRSIL FÅR DU

- Rask pH-senking
- Bevart sukkerinnhold
- Minimal feilgjæring
- Propionsyre, som har god effekt mot mugg og gjærsopp

FôrSil™
-ENSILERING FRA FISKÅ MØLLE

Til direkte høsta gras i silo og rundballer opptil 30% tørrstoff

FôrSil er et effektivt maursyrebasert ensileringsmiddel til gras i silo og rundballer opptil 30% TS.*

FôrSil™ PLUS
-ENSILERING FRA FISKÅ MØLLE

Til fortørket gras i silo og rundballer opptil 45% tørrstoff

FôrSil er et effektivt maursyrebasert ensileringsmiddel til gras i silo og rundballer opptil 45% TS. I tillegg til maursyre og natriumformiat er ca 15% propionsyre effektivt mot varmgang og har god effekt mot mugg og gjærsopp.*

Trenger du hjelp til å velge riktig ensileringsmiddel?
RING 51 74 33 00

Fiskå Mølle

PLANTEVERN

MCPA

Mot ugras i eng, beite og gjenlegg med kløver

God virkning mot meldestokk, korsblomstra ugras, åkertistel, løvetann og krypsøleie mm

Kan blandes med Starane XL, Harmony Plus og Banvel

Dosering: Gjenlegg: 80-100 ml
Eng og beite: 150-400 ml

STARANE XL

Mot ugras i korn og etablert grasmark

Meget god virkning mot høymole, balderbrå, klengemaure, vassarve, då, hønsegras

Kan brukes i temperatur ned mot + 5 grader

Dosering: Korn: 80-100 ml pr mål
Grasmark: 175 ml pr mål

ROUNDUP ULTRA

Brukes til brakking

God virkning på kveke, engkarse, engsoleie, løvetann, vassarve m.m.

Best virkning ved sprøyting på tørre planter

Dosering 400 ml/mål

HARMONY PLUS SX

Mot frøugras i vårkorn, gjenlegg med kløver og beite.

Bred ugrasvirkning

Nå også i SX granulater, fordelen er fullstendig oppløsning, sikrere virkning og enklere rengjøring av sprøyta.

Dosering 1-1,5 g pr mål

SLIK TESTER DU SELV:

- 1 Ta ut ei representativ prøve – viktig, men vanskelig fra en streng. Få med både det tørre graset på toppen og det rå i botn av strengen. Legg graset i plastpose til ovnen er klar.
- 2 Still inn ovnen på 130 °C.
- 3 Bland graset godt.
- 4 Vei opp 100 gram gras på ei elektronisk kjøkkenvekt, og klipp det opp i 2-3 cm lange biter.
- 5 Når ovnen har nådd 130 °C, legg graset på brett i stekeovnen og tørk i 30 minutter.
- 6 Vei prøva. Vekta viser tørrstoffinnholdet i prosent. Eks.: 25 gram betyr 25 % tørrstoff.

Tørrstoff-analyse kan utføres i stekeovn. Jobben er fort gjort, og kan avgjøre om pressinga skal starte i kveld eller i morgen formiddag.

Vi anbefaler å teste minst tre prøver, som du tørker/ veier samtidig, da det er svært lett å få prøver som ikke er helt representative. Det gjelder særlig med kløver i blandinga.

Måling av doseringen til ensileringspumpa

Selv om displayet på ensileringsutstyret virket stort sett greit kan det være lurt å dobbeltsjekke doseringen til ensileringspumpa. Det man skal vite der er gjennomsnittsvekt på rundballen/silolasset, ønska dosering/t gras og hvor lang til det ta til å lage denne silomassen. Se nedenfor stående eksemplet.
(Vekta på ballen * ønska dosering)/ tid på å lage ballen = dosering i l/min. Eksempel
(0,8t * 5l/min) / 2min = 2l/min eller (0,75t * 4l/min) / 1min = 3 l/min. ||

Kontakt et av våre anlegg eller forhandlere for bestilling.
Se kontaktinfo på side 3

Fiskå Mølle

HALDBARE SUGGER

-suggefôr i staden for slaktegrisfôr til rekrutteringsdyr

Elisabeth Hodne Neverli

Thomas Søyland

Ein del produsentar bruker slaktegrisfôr til rekrutteringsdyr. Norsvin har sett som mål at suggene skal få minst 5 kull før dei må utrangerast. For å oppnå dette er blant anna utval av smågris og føringa fram mot inseminering svært viktig.

Rekrutteringsdyr treng allereie frå ca. 50 kg eit kraftfôr og ein tilvekst som er tilpassa livstidsproduksjon. Det er anbefalt at rekruttar skal ha ei moderat vekstkurve, ca. 700-750 gram tilvekst per dag. Viss ein bruker slaktegrisfôr (Opti Norm eller Opti Norm våt), må ein då redusera fôrkurva med om lag 20 % i forhold til vanleg kurve for slaktegris.

I ein slik situasjon treng dyra ekstra vitamin- og mineraltilskot for å unngå manglar. Ved bruk av Opti Norm eller Opti Norm våt er behovet ca. 40 gram VitaMineral Svin per dyr per dag, gitt 5 dagar per veke. Utan ekstra mineraltilskot vil forbeininga verta dårlegare som følgje av at kalsium- og fosfornivået går ned ved reduksjon i fôrkurve. Då vil dyra risikera å få beinproblem seinare i livet.

Reduser faren for liggjesår

Eit slaktegrisfôr er designa for å gje høg tilvekst, vekst av muskelmasse og minst mogleg avleiring av ryggspekk. For rekrutteringsdyr ønskjer ein som nemnd lågare tilvekst, men også meir spekk for at «putene» på bog og hofter skal vera litt tjukkare.

Dette for å redusera faren for bogsår/liggjesår i laktasjonsperioden. Kroppen vert dermed meir haldbar. Kraftfôr til sugger, slik som Opti Drektig og Avlsfôr, tek omsyn til beinbygging, redusert tilvekst, klauver, mage-/tarmhelse og auka ryggspekk (12-14 mm).

På bakgrunn av dette rådar me smågrisprodusentar til å:

1. Bruka smågrisfôr fram til ca. 35 kg (kan halvblanda med Avlsfôr dei siste to vekene) og deretter bruka Avlsfôr fram til ca. 60 kg. Etter ca. 60 kg: Opti Drektig.

Eller

2. Bruka smågrisfôr fram til ca. 35 kg (kan halvblanda med Avlsfôr dei siste to vekene) og deretter bruka Avlsfôr.

Eventuelt

3. Bruka smågrisfôr fram til ca. 35 kg (kan halvblanda med slaktegrisfôr dei siste to vekene) og deretter bruka slaktegrisfôr fram til ca. 60 kg. Hugs ekstra vitamin- og mineraltilskot. Etter ca. 60 kg: Opti Drektig

Opti Drektig frå 60 kg

Opti Drektig er eit drektighetsfôr som òg passer godt til rekrutteringsdyr frå om lag 60 kg vekt. Årsaka til at ein bør venta til ca. 60 kg er at det inneheld store mengder roesnitter (inneheld 15 prosent). Roesnittene skal blant anna gje suggene god metthetsfølelse (svell i magen), og kan avgrensa fôropptaket for mykje dersom ein gjev det før grisene er store nok.

Danske forsøk viser at særleg fiber frå roesnitter, gitt i heile drektighetsperioden, gjev fleire egg i purka slik at kullstorleiken aukar. I tillegg gjev roesnitter gode tarmforhold/tarmperistaltikk. Opti Drektig har motsett aminosyreprofil i forhold til slaktegrisfôr og lågt energiinnhald. Dette fremjar avleiring av feitt i staden for

muskel. Vitamin- og mineralinnhaldet er tilpassa livstidproduksjon.

Avlsfôr til rekruttering

Avlsfôr er eit kombinasjonsfôr brukt til rekruttering, drektighet og laktasjon. Det inneheld noko mindre mengd roesnitter, og dermed kan ein gje dette frå ca. 35 kg vekt. Aminosyreprofilen er betre tilpassa drektighet og laktasjon enn tilvekst. Bør brukast saman med godt grovfôr. Vitamin- og mineralinnhaldet er tilpassa livstidproduksjon. ||

Fiskå Mølle har dedikerte rådgivere som hjelper deg med å velge riktig fôringsstrategi.

KONTAKT RÅDGIVER

Elisabeth Hodne Neverli

Tlf: 51 74 33 00 **Mob:** 982 61 273

E-post: elisabeth.neverli@fiska.no

Armando Oropeza

Mob: 940 32 920

E-post: armando@fiska.no

Tone-Runhild Skadsem

Mob: 915 50 159

E-post: tone_runhild@hotmail.com

Seiler på Norges beste kystkjøkken

Maren Nordbø

Thomas Søyland

Når Hurtigruten glir langs skjærgården til Rørvik, har gjestene utsikt til gården hvor smørbrød-eggene er klekket. Lokale matperler er en del av reiseopplevelsen langs norskekysten.

Nøkkelbrikke: Hurtigruten er både storkunde og en viktig livsåre i distribusjonen til Andvik hønseri.

Finnmarken glir sakte forbi i innseilingen til Rørvik. 6000 øyer ligger som små perler i Vikna-skjærgården. Ytterst på lille Lauvøya, hvor skipsbølgene bryter mot glatt svaberg, driver Mikal og Vigdis Nordheim Andvik hønseri og hytteutleie.

Kortreist kystmat

Hurtigruten er både storkunde og en viktig livsåre i distribusjonen. 120 tonn egg og 15 tonn omelettmiks metter sultne passasjerer på en av landets største turistmagneter. Kokte egg med knallgul plomme piffer opp frokosten om bord. Kulinariske opplevelser fra lokale leverandører er en del av reisen langs norskekysten.

-Det er selvsagt stor stas for oss. Hurtigruta er en viktig brikke i distriktet her. Det er virkelig et kvalitetsstempel, sier Mikal Nordheim.

I stua får familien praktisk talt Finnmarken inn vinduet. Kremplassering langs leia i sk-

jærgården er en viktig faktor for samarbeidet mellom Andvik hønseri og Hurtigruten. Selvsagt sammen med kvalitet i alle ledd i produksjonen.

-De er jo kresne de også, dette er en kunde i toppskiktet. Vi måtte vise at vi driver fornuftig og er til å stole på, sier Mikal Nordheim.

-Passasjerene skal vite hvor maten kommer fra. Det er artig å se når folk tar bilder av menyen. Der står det ferske egg fra Vikna. Her kan de kjøpe egg rett fra gården, forteller kona.

Solid bedrift

For 13 år siden startet ekteparet Nordheim på rot med 3000 høner. I dag ligger produksjonen mot konsesjonsgrensa. To ansatte og egen pakemaskin sørger for kvalitetsegg fra Vikna.

-Det er artig å se tilbake. Vi gjorde alt for hånd. Nå har vi en flott bedrift hvor folk trives på

jobb. Det er utrolig kjekt, sier Vigdis Nordheim. Da Andvika kom gjennom nåløyet i Hurtigrutesystemet i fjor, fant de også nye satsingsområder. Klink og småegg går med til omelettmiksen, som produseres i eget maskineri. I år blir også hønene mat om bord i skipene.

-Tidligere ble slaktet kastet ved besetningsbytte hver femtende måned. Nå leverer vi kjøttet til Hurtigruten. Det er flott å nytte god mat, slår Nordheim fast.

Kvalitetsplomme

Dekalb-hønene i Andvik føres med spesialføret Toppverper Gul. Det gir, som navnet tilsier, ekstra gul plomme. Hønene slaktes etter 83-84 uker.

-Vi får veldig mye skryt for de gule plommene våre. Mange lurer på hvordan vi klarer å få dem så gule. Folk har spurt om det er måseegg, sier Vigdis Nordheim og ler.

Ekteparet har vært Fiskå Mølle-kunder i åtte år, og kan vise til gode resultater.

-Det fungerer optimalt. Resultatene er veldig stabile. I tillegg har vi en transportør som yter topp service. Ole Morten stiller om vi mangler før en søndag morgen. Han gir det lille ekstra, og det betyr mye, sier Vigdis Nordheim.

-Føret er perfekt for Dekalben. Det kommer med båt fra Fiskå, og er alltid på lager. Det fungerer helt supert hos oss, understreker Mikal Nordheim.

Smørbrød med gul piff

Paller med Vikna-egg står klare på Rørvik-kaien når Finnmarken legger til. Herfra fraktes eggene langs hele Helgelandskysten. Nordheim kutter ut mellomledet og selger direkte til butikk. Om bord danderer kjøkkensjef Arne Thomassen rekesmørbrød med nykokte Vikna-egg.

-Bare se på plommefargen her. Du ser at dette er god kvalitet. Det er helt spesielle egg, sier han.

Et 30-talls lokalmatleverandører bidrar til å gi turistene den skikkelige smaken av kyst-Norge. Både karamellpudding, frokostegg og omelett er laget på egg fra gården i Andvik.

-Det er viktig for oss å bruke lokale råvarer. Vi jobber med flere gode leverandører. Dette er smaken av Norge, sier kjøkkensjefen. ||

Knalltall for kyllingprodusenter

Kyllingprodusenter kan vise til resultater på høyde med den beste statistikken for narasinfri fôring. - Både produsenter og fôrleverandører har tilpasset seg den nye hverdagen, mener Marcus Søyland, rådgiver i Fiskå Mølle.

 Marcus Søyland, optimerer/rådgiver, kylling Thomas Søyland

2016 var et krevende år for kyllingprodusenten. Kyllingen var lettere, forforbruket høyere og strøet bløtere enn det man var vant til. Som kraftfôrprodusent er det ingenting som gir mer glede enn å kunne si at en har fornøyde produsenter. Godt fôr gir gode resultater, og gode resultater gir fornøyde produsenter. Vi i fôrutviklingen jobbet iherdig gjennom både 2015 og 2016 for å være i forkant og få på plass resepter som vi mente skulle bidra til best mulig resultater i en narasinfri produksjon. Det er for tidlig å si at vi har kommet i mål med dette arbeidet, men nå har vi i alle fall noen resultater å vise til. I løpet av høsten 2016 og våren 2017 har vi sett en endring i trend. Generelt sett har det tegnet seg noen positive mønster for kyllingproduksjon uavhengig av kraftfôrleverandør. Jeg tror at produsenter og fôrleverandører har tilpasset seg den nye hverdagen og tatt flere steg i riktig retning. Resultatene den siste tiden gjenspeiler denne innsatsen. Vi er stolte av å få muligheten til å samarbeide med flinke produsenter.

Slaktevekt

Slaktevekten har økt gradvis siden september og er nå på nivåer som kan sammenlignes

med tallene som ble oppnådd før skiftet til narasinfritt fôr. Dette er en generell trend i markedet, men Fiskå Mølle-kunder har kommet særlig godt ut på statistikken den siste tiden. Slakteresultatene for produsenter i Rogaland i mars er i prinsippet like.

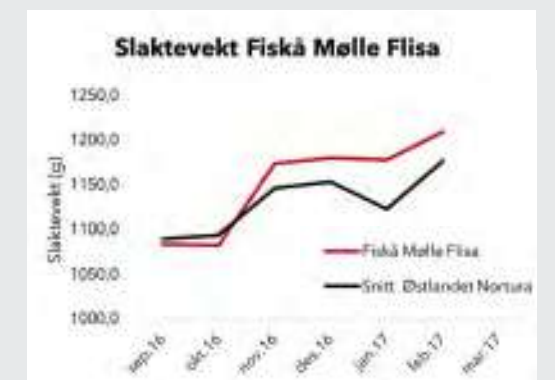
Figur.1a: Snitt slaktevekt på kylling slaktet i Rogaland oppgitt per måned fra september 2016 til mars 2017. Data hentet fra statistikkene til Nortura og DSH. Snitt-tall kun basert på kylling som har fått fôr levert fra fôrmoeller i Rogaland. All slaktevekt-data er korrigert til 34 dager slaktealder. Slaktevekt oppgitt i gram.

Figur.1b: Snitt slaktevekt på kylling slaktet på Østlandet oppgitt per måned fra september 2016 til februar 2017. Data hentet fra statistikkene til Nortura. Snitt-tall kun basert på kylling som har fått fôr levert fra fôrmoeller fra Fiskå Mølle Flisa eller andre fôrmoeller i området definert som Østlandet av Nortura. All slaktevekt-data er korrigert til 30 dager slaktealder. Slaktevekt oppgitt i gram. Slaktevekt definert som et vektet snitt uavhengig av fôrtype eller produksjonstype, herunder grillkylling eller foredlingskylling.

>>

Figur.1a

Figur.1b

Fôrforbruk

Fôrfaktoren har variert litt over tid. Det er viktig å være klar over at fôrtype vil slå ut på denne statistikken, et lavenergi-fôr vil typisk gi et høyere fôrforbruk. Fiskå Mølle har fulgt den generelle trenden, men har de siste 6 månedene ligget under på mengden fôr som kreves for å produsere en kilo kylling. Fôrfaktor kan vurderes som den variabelen som har størst påvirkning på bonden sitt økonomiske resultat. En lav fôrfaktor kombinert med en konkurransedyktig pris vil gi et godt dekningsbidrag.

Figur. 2a: Snitt fôrfaktor på kylling slaktet i Rogaland oppgitt per måned fra september 2016 til mars 2017. Data hentet fra statistikkene til Nortura og DSH. Snitt-tall kun basert på kylling som har fått fôr levert fra fôrmøller i Rogaland. All fôrfaktor data er korrigert til 34 dager slaktealder. Fôrfaktor oppgitt som kg fôr per kg slaktet kylling. Fôrfaktor definert som et vektet snitt uavhengig av fôrtype.

Figur 2b. Snitt fôrfaktor på kylling slaktet på Østlandet oppgitt per måned fra september 2016 til februar 2017. Data hentet fra statistikkene til Nortura. Snitt-tall basert på kylling som har fått fôr levert fra Fiskå Mølle Flisa eller andre fôrmøller i området definert som Østlandet av Nortura. All fôrfaktor data er korrigert til 30 dager slaktealder. Fôrfaktor oppgitt som kg fôr per kg slaktet kylling. Fôrfaktor definert som et vektet snitt uavhengig av fôrtype eller produksjonstype, herunder grillkylling eller foredlingskylling.

Tråpute-score

Det er ingen hemmelighet at bløtt strø har vært og fortsatt vil være en utfordring i en narasin-fri produksjon. Tråputescoren er et konkret mål på dyrevelferd og en indikasjon på dårlig strøkvalitet. Det har vært et fokus for Fiskå Mølle å forbedre seg på dette området, og vi har kommet frem til et fôr som har hatt positiv innvirkning på denne faktoren. Siden september har vi ligget lavere enn tidligere måneder og generelt lavere enn snittet.

Figur 3a. Snitt tråputescore på kylling slaktet i Rogaland oppgitt per måned fra september 2016 til mars 2017. Data hentet fra statistikkene til Nortura og DSH. Snitt-tall kun basert på kylling som har fått fôr levert fra fôrmøller i Rogaland.

Figur 3b. Snitt tråputescore på kylling slaktet på Østlandet oppgitt per måned fra september 2016 til februar 2017. Data hentet fra statistikkene til Nortura. Snitt tall basert på kylling som har fått fôr levert fra Fiskå Mølle Flisa. Tråpute score definert som et vektet snitt uavhengig av fôrtype eller produksjonstype, herunder grillkylling eller foredlingskylling.

Dødelighet

Dødeligheten har ligget relativt stabilt den siste tiden men har økt 1% over de siste 3 månedene. Det er ikke så unaturlig at antall selvdøde kan øke ved økt tilvekst, i tillegg er det enkelt kull med høy dødelighet som påvirker det totale bildet. Totalt sett vil vi si at dødeligheten er på snittet de siste månedene, men vi vil selvfølgelig se om det er noe vi kan gjøre med fôret for å komme ned på statistikken. På Østlandet har trenden vært motsatt. Det har vært en gradvis nedgang i dødelighet, selv om det har vært en økning i tilvekst. Det har derimot vært problemer med høy første ukes dødelighet på enkelte innsett som har slått negativt ut på statistikken i høst. Disse problemene ser ut til å ha stabilisert seg. I februar ligger vi på snittet, dette er et nivå som kan sies å være akseptabelt.

Figur 4a. Snitt dødelighet på kylling slaktet i Rogaland oppgitt per måned fra september 2016 til mars 2017. Data hentet fra statistikkene til Nortura og DSH. Snitt tall kun basert på kylling som har fått fôr levert fra fôrmøller i Rogaland. Dødelighet oppgitt som % av antall dyr.

Figur 4b. Snitt dødelighet på kylling slaktet på Østlandet oppgitt per måned fra september 2016 til februar 2017. Data hentet fra statistikkene til Nortura og DSH. Snitt tall basert på kylling som har fått fôr levert fra Fiskå Mølle Flisa. Dødelighet oppgitt som % av antall dyr. Dødelighet definert som et vektet snitt uavhengig av fôrtype eller produksjonstype, herunder grillkylling eller foredlingskylling.

TOPPKYLLING

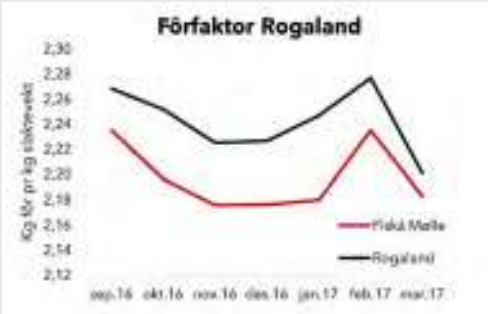
Frisk kylling og optimal vekst

Det nye narasinfrie fôret Toppkylling er skreddersydd for å gi god tarmhelse.

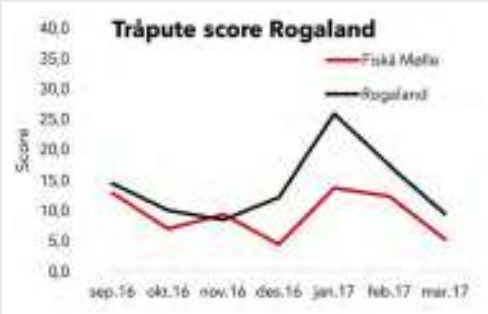
Frisk kylling, bedre resultat.

Ring 51 74 33 00

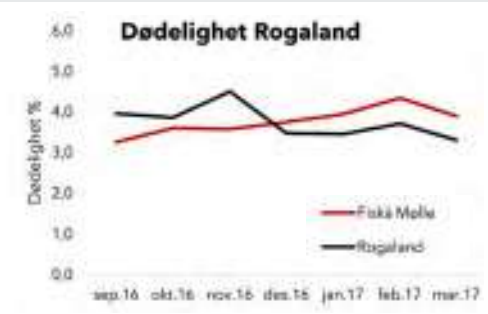
Fiskå Mølle

Figur. 2a

Figur. 3a

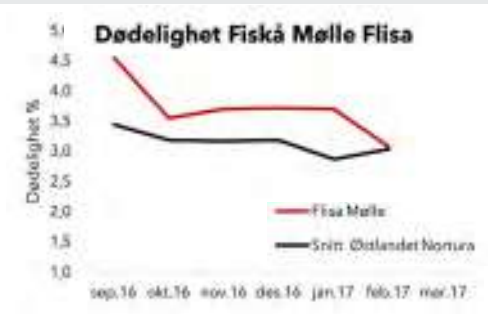
Figur. 4a

Figur. 2b

Figur. 3b

Figur. 4b

Salgssuksess

Det har vært en formidabel økning i salget av kyllingfôr de siste månedene. I første kvartal har vi i Rogaland mer enn doblet salget av kyllingfôr sammenlignet med fjoråret.

Vi er takknemlige for og stolte av at kylling-produsentene gir oss denne tillitserklæringen. Vi skal fortsette arbeidet med fokus på kvalitet, gode resultater og konkurransedyktig pris. ||

Ta opp kampen mot vårens største korntrusler

Maren Nordbø

Traktor

Forebygging og tidlig bekjempelse er nøkkelen for å unngå spredning av gulrust og hønsehirse.

-Vi vet ennå ikke hvor store problemene blir i år, men gulrust og hønsehirse har dessverre skapt store utfordringer på Østlandet de siste årene. Det er derfor viktig å ha fokus på problematikken i vekstsesongen, sier Glenn Snellingen, kundekontakt og plantekulturansvarlig ved Fiskå Mølle Moss.

Norske hvetesorter var lenge skånet mot sopp og gulrust, men de siste årene har aggressive raser gått til angrep på norske kornåkre. Også det forhatte ugresset hønsehirse er en av de største utfordringene kornprodusenter på Østlandet står overfor i vår. Det lønner seg å være tidlig ute i åkeren for å hindre spredning av ugress og sopp med stort skadepotensial.

-Vi anbefaler å sprøyte forebyggende mot gulrust. Når soppen viser seg i åkeren, kan det allerede være for sent, sier Snellingen. Hønsehirse spirer ikke før temperaturen lig-

ger på rundt 15 grader. Sprøyting tar derfor ikke alltid knekken på ugresset.

-Det er utrolig viktig å luke enkeltplanter i åkeren. Du kan også bremse spredningen med sprøytemidler, sier Snellingen. Han understreker at alt plantevern bør inngå i en helhetlig sprøyteplan.

-Følg med i åkeren, tenk integrert plantevern. Unngå resistens, nøkkelen til dette er først og fremst å bruke ikke-kjemiske metoder for å forebygge og bekjempe angrep av planteskadegjørere så mye som mulig. Prøv å bruke kjemiske midler så lite som mulig, og på en måte som ikke trigger resistensutvikling. ||

Fokus på plantevern: Erland Lundeby sprøyter 30.000 mål i Østfold. Foto: Traktor.

Slik bekjemper du sopp og ugress:

Gulrust

Gulrust er en soppsykdom som først og fremst angriper hvete og rughvete, og kan i mottakelige sorter gjøre betydelig skade. Et tidlig og kraftig angrep kan redusere avlingen med opptil 50%, og forringe kornkvaliteten. Bjarne og Zebra er blant mottagelige vårhvete-sorter. Soppen kan overvinne fra høstsådde planter. Det er da viktig å holde utkikk i vår-sådde hveteåkre. Soppsporene trives best ved middels varme og fuktige forhold (temperatur rundt 15°C). Høye temperaturer kan bremse eller stoppe spredningen.

Behandling:

Beste bekjempelsesstrategi er tidlig behandling med strobilurin, og vi anbefaler blandingen **Comet pro+Proline (35ml + 40-50ml)**, ved skyting bruk **Aviator-Xpro**. Ved kurativ behandling bruk **Forbel 750**, som slår ned på angrepet.

Hønsehirse

Hønsehirse anses som det tredje verste ugraset i verden. Den er svært levedyktig og tåler både skinn jord, mye tørke og mye vann. Den produserer utrolig store mengder frø, hvert aks har ca. 400 frø. Frøene spirer om våren når jordtemperaturen kommer opp i 14-15°C. Dette fører til at mange planter ikke har spirt når vi ugrassprøyter. Frøene kan leve 10 år i jorda. Ser du hønsehirse i åkeren – luk vekk enkeltplanter før den klarer å etablere store bestander.

Behandling:

Axial er et meget godt alternativ for bekjempelse av hønsehirse og floghavre. Grunnen er lengre brukstidspunkt som er en fordel da hirse ofte spirer seint. **Puma Extra** har også god effekt. **Attribut Twin** (som KUN kan brukes i hvete) er et jordherbicid med god effekt, men for nyspiring seint i sesongen har den ikke tilstrekkelig langvarig effekt.

Trenger du hjelp til å velge riktig strategi til din åker?

Kontakt kundekonsulent Glenn Snellingen ved Fiskå Mølle Moss.

Mob: 905 19 101
E-post: glenn.snellingen@fiska.no

Nyheit: Kraftfôr med Maxammonbygg

TOPBULL MAX FOR AUKA TILVEKST OG REINARE OKSAR

 Kjell-Rune Vik, produksjef drøvtyggarfôr Thomas Søyland

Fiskå Mølle samarbeider tett med oppfinnaren av Maxammon: Harbro Ltd. Her i drøftingar omkring fôrassjonar til intensiv oksefôring hos Ingve Garborg på Bryne.

Det nye okse-kraftfôret er basisk og har større partiklar i pelleten enn vanleg kraftfôr. Mengdestivelse til vomma blir mykje høgare, noko som gir kraftig auke i veksten av mikrobar. Kraftfôret er dessutan tilsett vitamin og mineral. Dermed kan også bønder med separat fôring med kraftfôr/surfôr no få utnytta dette lønsame fôrmiddelet.

Erfaringane frå forsøksvertane våre i vinter er svært positive: Alle rapporterer om fastare gjødselkonsistens enn ved vanleg okse-kraftfôr. Med TopBull MAX kan ein dermed no føre hardare, slakte tidlegare, og oppnå høgare slakteklasse. Og likevel få tørrare bingar.

Maxammonbehandla og valsa bygg har eit høgt innhald av ammoniakk og er eit basisk fôrmiddel (pH 8,3 - 9,3). Det unike produktet er blitt ein kjempesuksess til storfekjøttproduksjonen i m.a. Storbritannia, Irland og Frankrike, og er i rask vekst i mange andre vestlege land inkl. Norge. Det er fleire årsaker til suksessen, men fellesnemnaren er langt betre økonomi for bøndene.

Fiskå samarbeider med Harbro

Det er det skotske firmaet Harbro som utvikla Maxammon-konseptet for 6-7 år sidan, og som lagar pulveret som vi brukar ved Maxammonbehandling av norsk bygg. Fagfolka i Harbro har enormt mykje kunnskap om fôr og fôring av både intensive oksar og høgtytande mjølkekyr. Denne kunnskapen vil Fiskå Mølle utnytte slik at våre kraftfôr og løysingar framover kan bidra til å betre økonomien til offensive norske storfebønder.

Vil ha alt i ein pellet

Fiskå Mølle har fleire kundar med fullfôrvogner som blander inn Maxammonbygg samt vitamin/ mineral-premiks i fullfôret til slakteoksar. Tilbakemeldingane er positive,

jamfør Fiskå Fôrum nr 1/2017. Men bønder med separat fôring med surfôr og kraftfôr (tradisjonell fôring) vil helst ha alt i ein og same pellet. Mange har derfor etterspurt eit pelletert kraftfôr som inneheld både Maxammonbygg, nok protein til dei yngste oksane, melasse, samt vitamin og mineral. Svaret er TopBull MAX.

Dobbel dose Maxammon

Vanlege kraftfôr til drøvtyggarar har ein pH på typisk 6 - 6,5. Det Maxammonbehandla kornet vi brukar i TopBull MAX har dobbel dose Maxammon i seg, og dobbelt så høgt innhald av ammoniakk som i vanleg Maxammonbygg. Det gjer at TopBull MAX har ein pH på heile 8 - 8,5. Kombinert med grovare struktur av partiklane i kraftfôret framstår dermed TopBull

MAX som meir vomvenleg enn andre kraftfôr. Ein kan derfor føre hardare utan å få problem med «sur vom» (pH under 5,5).

Vanleg stivelse gir «sur vom»-problematikk

Norsk bygg inneheld ca. 50% stivelse. Kraftfôr til storfe i vekst, t.d. vanleg TopBull, inneheld typisk 22-24% stivelse, medan Nor500 har ca. 28-30% stivelse. Stivelse er det mest effektive næringsstoffet som oxen veks på. Det er som bensin på ein motor: Det er lett tilgjengeleg energi for mikrobane i vomma. Energien brukast vidare til å bygge store mengder nye mikrobar basert på ammoniakk. Denne kjem normalt frå nedbrote protein i grovfôr og kraftfôr (PBV). Men når ein fôrar med vanleg byggpellets så skjer nedbrytinga av stivelse så raskt at dei ulike syrene som blir danna ikkje raskt nok blir absorbert gjennom vomveggen. >>

Då fell pH i vomma til under kritisk nivå (pH under 5,5), og heile prosessen stoppar opp. Dyret misser appetitten på surfôr og kraftfôr, gjødselkonsistensen blir laus, fôrutnyttinga blir redusert og tilveksten stagnerer. Løysinga på denne klassiske utfordringa har til no vore å enten gje kraftfôr med lågare nivå stivelse (t.d. TopBull), eller å avgrense mengde Nor500 til 4 kg pr dag og heller føre mange gongar pr dag. Vanleg pelletert byggropp har vore lite i bruk på grunn av den svært høge vombelastninga.

TopBull MAX: Meir stivelse - auka tilvekst

Det revolusjonære med TopBull MAX er at vi går akkurat motsett veg: Vi aukar mengda med stivelse til heile 32-33%, og «fyrer» dermed «motoren» langt hardare enn før. Dette samtidig som vommiljøet faktisk blir betre. Resultatet er at langt fleire mikrobar utviklar seg i vomma. Ein meir fullstendig fordøyelse av surføret skjer, noko vi ser gjennom færre ufordøydde fiberpartiklar i gjødsla. Fordøyinga av heile

rasjonen til oxen blir altså positivt påverka. Alle forsøksvertar rapporterer om fastare gjødselkonsistens.

Harbro sine fagfolk er tydelege på at oksane sin fôrutnytting og tilvekst aukar. Ved at ein kan føre hardare enn før får ein oksane tidlegare slaktemodne, og det er lettare å oppnå god klassifisering av slakta. Redusert bruk av surfôr pr. kilo slakt er ein fordel for mange bønder. I besetningar som kjøper inn oksekalvar for slutføring kan ein, ved å slakte 1-2 månader tidlegare, kjøpe inn nye kalvar endå tidlegare. Resultatet er auka kjøtproduksjon pr. fjøs pr. år.

Redusert behov for importerte fôrmidler

Ved at TopBull MAX inneheld så mykje PBV frå ammoniakk så reduserast behovet for importerte fôrmidler som PBV-rikt soyamjøl frå Brasil. I tillegg kan ein redusere bruken av importerte roesnittar (betepulp) i kraftføret fordi gjødselkonsistensen blir fastare med

	TopBull MAX	TopBull (vanleg)
Stivelse	374	258
NDF	250	273
Råprotein	171	181
PBV20	+17	+17

Maxammonbygg. Mengda med norsk korn i kraftføret aukar. Mange vil nok synes at høgare norsk sjølvforsyningsgrad er rett veg å gå. Vi i Fiskå Mølle er glade for å kunne ta i bruk ny teknologi som har så mange oppsider for norsk landbruk.

Næringsverdiar i NorFor

TopBull MAX er lagt inn i NorFor, og har næringsverdiar som vist i tabellen (gram per kg tørrstoff). Vanleg TopBull er tatt med til samanlikning.¶

TopBull MAX lanserast i april

Fabrikken på Fiskå (Rogaland) begynte å produsere TopBull MAX siste veka før påske.

Vi tilbyr produktet i både storsekk og bulk.

Distribusjon langs kysten tek til frå veka etter påske. Lagera langs norskekysten blir leveringsdyktige i storsekk og bulk i løpet av april/mai.

Fiskå Mølle Flisa, Fiskå Mølle Etne og Fiskå Mølle Trøndelag vil òg tilby produktet i løpet av april/mai.

Har du spørsmål ta kontakt med

Maren Bjorland
Mob: 982 61 275
Epost: maren.bjorland@fiska.no

Kjell-Rune Vik
Mob: 982 61 270
Epost: kjell-rune.vik@fiska.no

BEDRE TILVEKST

TopBull MAX:

Pelletert kraftfôr med Maxammonbygg

NYTT KRAFTFÔR GIR FORDELER OG NYE MULIGHETER:

- Fôr hardere og oppnå økt tilvekst
- Slakt tidligere og fôr frem flere slakt per fjøs per år
- Høyere slakteklasse
- Bedre fôrutnyttelse
- Vitamin og mineral i pelleten
- Økt norsk selvforsyning, redusert bruk av importert soya og roesnitter
- Passer til okser og kviger fra 3 mnd alder
- pH 8,0 - 8,5 og grovere partikler gir bedre vommiljø
- Tørrere binger, renere dyr

FISKÅ MØLLE
ROGALAND
Tlf. 51 74 33 00

FISKÅ MØLLE
ETNE
Tlf. 53 77 13 77

FISKÅ MØLLE
TRØNDELAG
Tlf. 73 85 90 60

FISKÅ MØLLE
FLISA
Tlf. 62 95 54 44

Fiskå Mølle
www.fiska.no